

Тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України

Дмитро Сологуб
Заступник Голови Національного банку України

Львів, квітень 2019 року

Головне

- Відновлення економіки триває. У наступні декілька років економічне зростання буде повільним та супроводжуватиметься поступовим зниженням інфляції та відносною збалансованістю зовнішніх рахунків
- В той же час основними ризиками базового макроекономічного сценарію є політична невизначеність, проблеми у глобальній економіці та геополітична турбулентність
- Принципи монетарної політики НБУ залишаються незмінними – забезпечення низької та стабільної інфляції на основі режиму інфляційного таргетування та гнучкого обмінного курсу
- Введення в дію ЗУ «Про валюту і валютні операції» заклало основи для повномасштабної валютної лібералізації, але подальший прогрес залежить від макроекономічних умов та заходів щодо деофшорізації економіки
- Рівень доларизації економіки України залишається достатньо високим, особливо у сегменті державного боргу, що створює ризики для макроекономічної стабільності. Тому, поступова дедоларізація економіки є одним із основних завдань НБУ на середньострокову перспективу
- Банківська система поступово відновлюється після кризи – депозити зростають, поживляється кредитування. Пріоритетами НБУ у регуляторній сфері є підтримання фінансової стабільності, відновлення кредитування та розвиток фінансових ринків

Економічна ситуація буде залишатися достатньо сприятливою

	2018 факт	2019 прогноз НБУ	2020 прогноз НБУ	2021 прогноз НБУ
Реальний ВВП, зміна, %	3.3	2.5	2.9	3.7
Номінальний ВВП, млрд грн	3 559	3 965	4 336	4744
Інфляція, р/р, %	9.8	6.3	5.0	5.0
Базова інфляція, р/р, %	8.7	5.0	3.6	3.7
Поточний рахунок, млрд дол. США	-4.5	-4.5	-5.6	-6.2
% ВВП	-3.4	-3.1	-3.6	-3.9
Платіжний баланс (зведений), млрд дол. США	2.9	-1.1	-0.1	-0.7
Міжнародні резерви, млрд дол. США	20.8	20.6	21.4	21.4

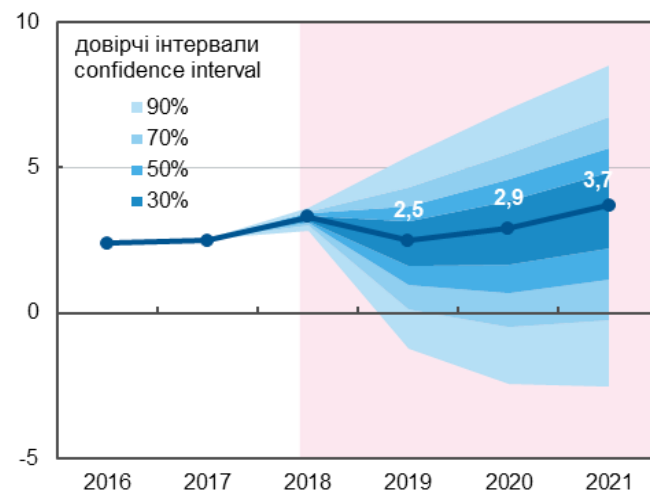
... але існує цілий ряд ризиків для базового макроекономічного сценарію

Основним ризиком є традиційне посилення невизначеності в рік президентських та парламентських виборів.

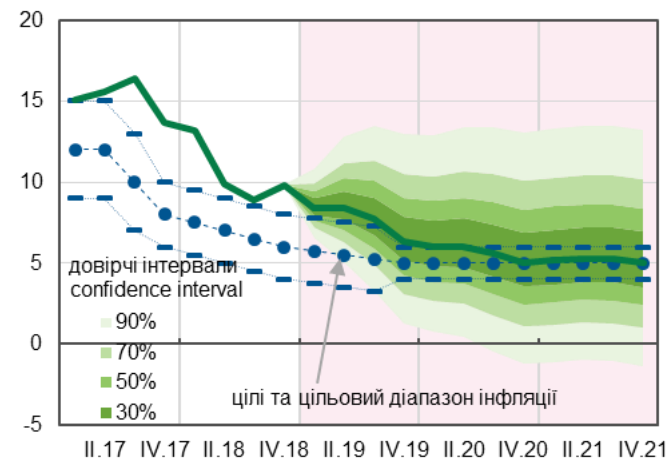
Актуальні зовнішні ризики:

- суттєвіше охолодження світової економіки
- падіння світових цін на сировинні товари українського експорту
- збереження інтенсивної трудової міграції
- геополітичні ризики, зокрема ескалація конфлікту в Азовському морі
- невизначеність щодо обсягів транзиту газу через Україну з 2020 року

Прогноз реального ВВП, % р/р

Прогноз ІСЦ та інфляційні цілі, % р/р

Монетарна політика НБУ спрямована на забезпечення цінової стабільності на основі режиму інфляційного таргетування

Принципи монетарної політики

Пріоритетність досягнення та підтримки цінової стабільності

Ключова (облікова) ставка – основний інструмент політики

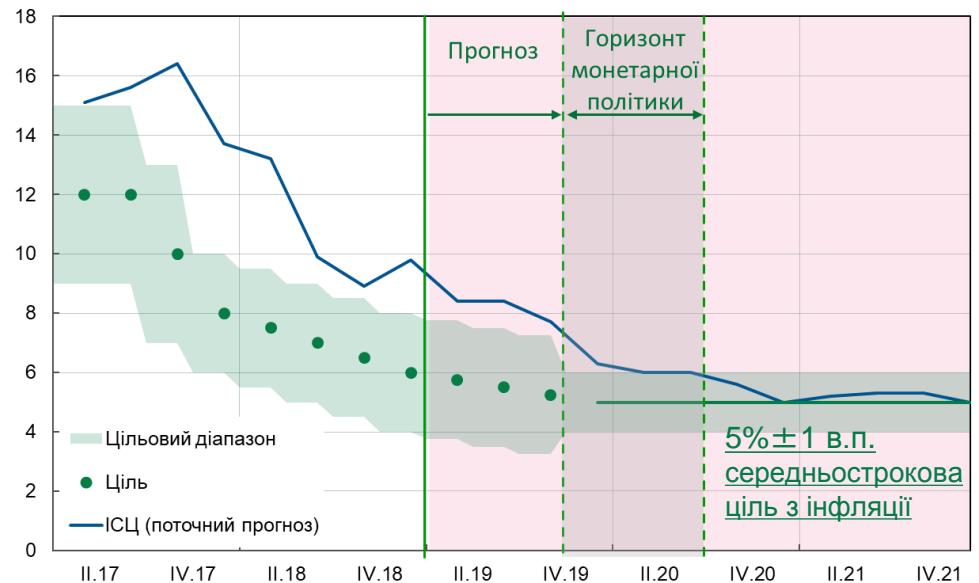
Ухвалення рішень, зважаючи на середньо- та довгострокові цілі

Дотримання режиму плаваючого обмінного курсу

Прозорість та підзвітність діяльності НБУ

Незалежність НБУ

Інфляція, %

Джерело: [Інфляційний звіт НБУ \(січень 2019\)](#).

- Інфляційні цілі після їх оголошення не можуть бути змінені
- Натомість НБУ змінює облікову ставку для того, щоб наблизити інфляцію до цілі
- Збереження жорсткої монетарної політики на прогностичному горизонті дозволить знизити інфляцію до середньострокової цілі 5,0% на кінець 2020 року

Джерело: [Стратегія монетарної політики](#)

Фундаментальний принцип нового валютного регулювання: Дозволено все що не заборонено

Починаючи з 7 Лютого 2019 року діє новий режим валютного регулювання

ЩО БУЛО ЗРОБЛЕНО? →

ЯКІ ПЕРЕДУМОВИ? →

ЩО ПЛАНУЄТЬСЯ ДАЛІ?

1

Концепція валютної лібералізації та дорожня карта зняття обмежень:

- Три головні етапи лібералізації
- Пріоритетність: поточний рахунок, кредитні операції, операції фізичних осіб
- Визначені макроекономічні передумови

2

Новий ЗУ «Про валюту і валютні операції»:

- Скасування Декрету КМУ 1993 р.
- Свобода здійснення валютних операцій
- Дозволено все, що не заборонено

3

Нова структура нормативно-правових актів (НПА) НБУ:

- 7 ключових НПА по валютному регулюванню
- 1 НПА з валютного нагляду
- Зміни до інших НПА (фін. моніторинг, ліцензування, рахунки і т. д.)

1. Настання відповідних макроекономічних передумов

2. ЗУ про «ВЕПС»

(протидія розмиванню бази оподаткування та розподілення прибутку)

3. ЗУ про «СПЛІТ»

розподіл функціоналу Нацкомфінпослуг між НБУ та НКЦПФР

1

Остаточне скасування тимчасових валютних обмежень:

- Обов'язковий продаж вал. виручки
- Репатріація дивідендів
- Купівля валюти за кредитні кошти
- Взаємозалік зобов'язань
- Інші обмеження

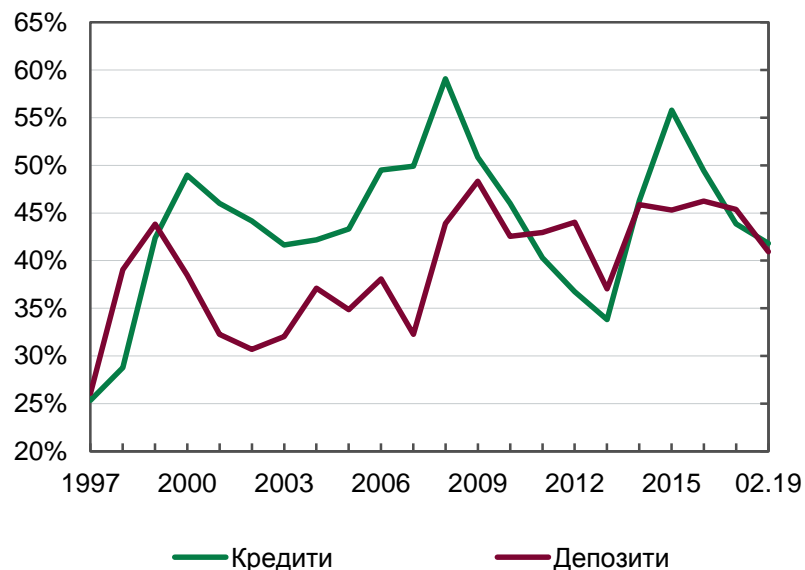
2

Сприяння прийняттю ключових законопроектів Верховною Радою:

- **ВЕПС** – зняття таких обмежень як граничні строки закриття контрактів, інвестиції юр. та фіз. осіб за кордон, надання кредитів нерезидентам
- **СПЛІТ** – надання більших можливостей фінансовим компаніям у проведенні валютних операцій

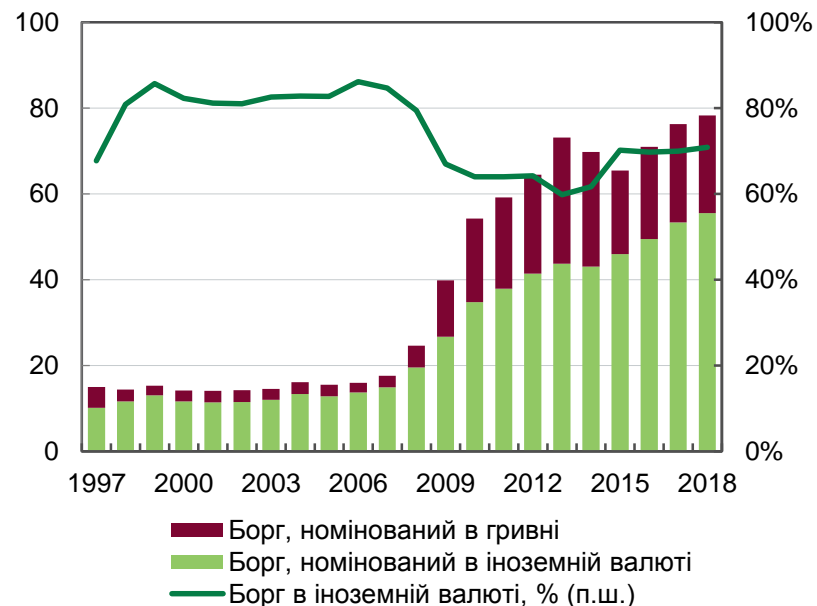
Вкорінена доларизація послаблює ефективність економічної політики

Частка валютних валових кредитів та депозитів в Україні

Джерело: НБУ, Мінфін

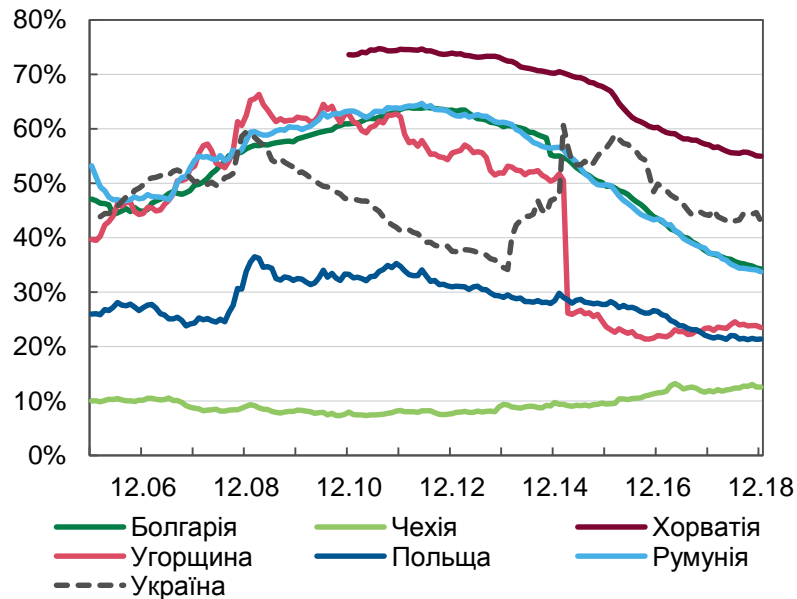
Динаміка державного та гарантованого боргу, млрд дол. США в еквіваленті

- За останні 20 років доларизація кредитів та депозитів в Україні жодного разу не була нижчою за 30% (у 2018 – 43% та 42% за валовими кредитами та депозитами відповідно). Головна причина стрибкового зростання під час криз – неконтрольована девальвація.
- Висока частка держборгу в іноземній валюті (71%) робить Україну чутливою до валютного та відсоткового ризиків, а також ризику рефінансування. Це також вимагає постійної присутності на міжнародному борговому ринку та дешевих ресурсів від МФО.

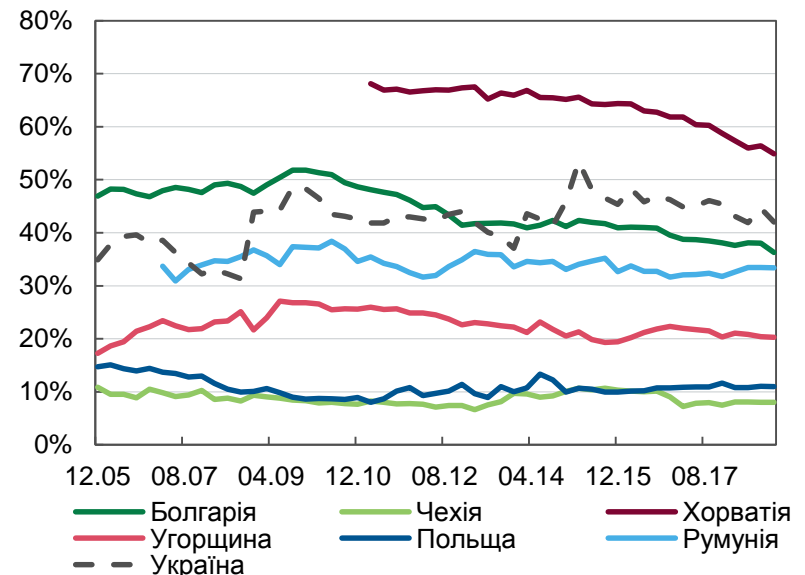
Доларизація балансів банків в Україні вища, ніж у сусідів та за природний рівень

Частка валютних кредитів в країнах ЄС

Джерело: НБУ, ЄЦБ

Частка валютних депозитів в країнах ЄС

- Частка валютних кредитів та депозитів в Україні суттєво вища, ніж у більшості країн ЄС, що мають власні валюти (ЦСЄ).
- Природний рівень фінансової доларизації в Україні оцінюється на рівні близько 20% (розрахунки НБУ за моделлю MVP (портфель з найменшою варіацією/ризиком)).

Скорочення доларизації – середньострокове завдання

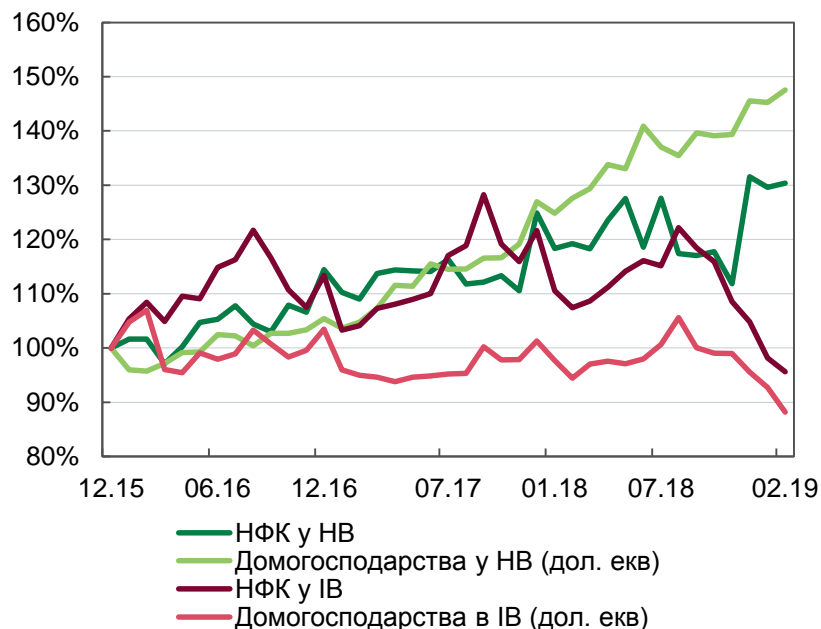
- **Перехід до інфляційного таргетування** забезпечує передумови для зменшення доларизації: зниження інфляції та її волатильності, симетричні коливання обмінного курсу
- **Посилення довіри до національної валюти**, чому, зокрема сприяє і валютна лібералізація
- **Проведення виваженої макропруденційної політики**: за високої доларизації може вимагатися більше капіталу та ліквідних активів
 - НБУ може встановлювати вищі ваги ризику за валютними активами та жорсткіші вимоги до оцінювання кредитного та ринкового ризику за ними. Це призведе до необхідності тримати додатковий капітал
 - При розрахунку нормативу ліквідності LCR валютні ОВДП із залишковим терміном погашення понад 30 днів не входять до складу валютних ВЛА
- **Розвиток фінансового ринку** дозволить розвивати та запроваджувати нові гривневі інструменти на ринку капіталу. Як наслідок – частка валютних інструментів скоротиться
- **Підвищення прозорості ринку**: публікація валютної складової LCR (коефіцієнт покриття ліквідності) та непрацюючих кредитів дозволить адекватно оцінити ризики банку

Етапи трансформації банківського сектору

Триває відновлення банківської системи

Депозити, 12.2015=100%

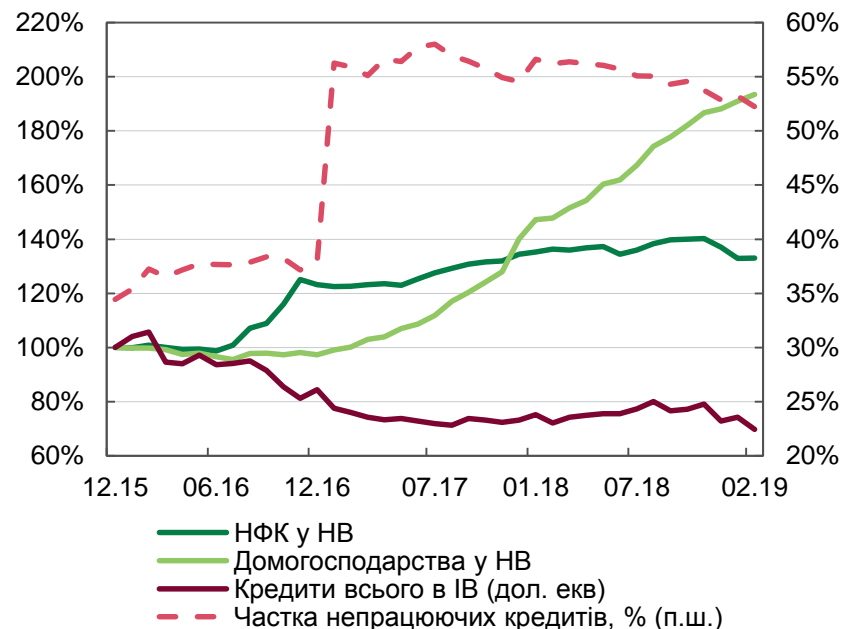

Джерело: НБУ

НФК – нефінансові корпорації; ІВ – іноземна валюта; НВ – національна валюта

Джерело: НБУ

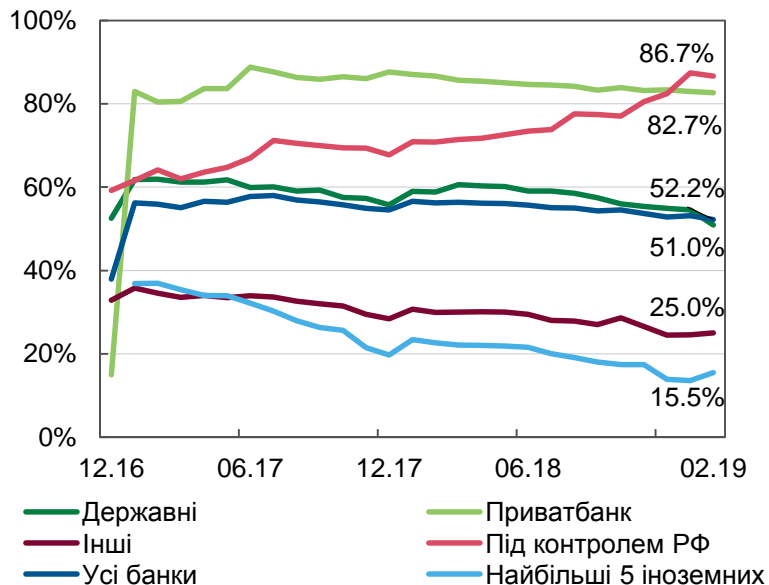
Кредити, 12.2015=100%

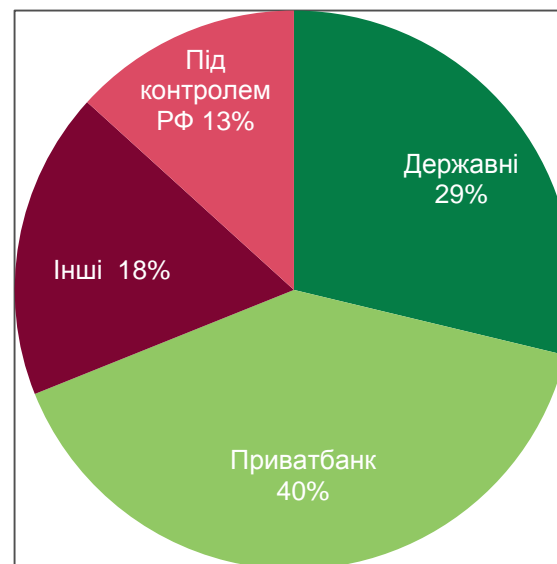
- Банки продовжують залучати кошти населення та бізнесу. У лютому 2019 року темпи зростання становили 14.9% та 8.9% р/р відповідно.
- Продовжується активне відновлення кредитування, переважно за рахунок зростання споживчих кредитів. Наразі споживчі кредити зросли на 30.9% порівняно з лютим попереднього року.

Основна маса непрацюючих кредитів майже незмінна

Частка непрацюючих кредитів, %

Розподіл обсягу непрацюючих кредитів станом на 01.03.2019

Джерело: НБУ

- 83.6% непрацюючих кредитів зосереджено в Приватбанку та банках під контролем РФ.
- Решта банків демонструють прогрес (частка NPL на кінець лютого 2019 року – 25%).
- Найсуттєвіша динаміка – у найбільших 5 іноземних банків (15.5%).
- Рівень покриття резервами непрацюючих кредитів – 92.7% (всі резерви/NPL) та 88.1% (резерви під NPL/NPL).

Національний
банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)